

Άρθρο 7: Η Επίδραση της Κλιματικής Αλλαγής στη Γεωργία της Ευρώπης: Προκλήσεις και Λύσεις

1. Εισαγωγή

Η κλιματική αλλαγή αναφέρεται σε μακροχρόνιες αλλαγές στις θερμοκρασίες και τα καιρικά φαινόμενα. Αυτές οι αλλαγές μπορεί να είναι φυσικές λόγω των μεταβολών στη ηλιακή δραστηριότητα ή μεγάλες ηφαιστειακές εκρήξεις. Αλλά από τον 19ο αιώνα, οι ανθρώπινες δραστηριότητες είναι ο κύριος παράγοντας της κλιματικής αλλαγής κυρίως λόγω της καύσης ορυκτών καυσίμων όπως ο άνθρακας, το πετρέλαιο και το αέριο. Οι αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής γίνονται ήδη αισθητές σε όλη την Ευρώπη. Τα ακραία καιρικά φαινόμενα, συμπεριλαμβανομένων των πρόσφατων κυμάτων καύσιμων σε πολλές περιοχές της ΕΕ, προκαλούν ήδη οικονομικές απώλειες στους αγρότες και στον γεωργικό τομέα της ΕΕ. Μελλοντικά η κλιματική αλλαγή θα μπορούσε επίσης να έχει κάποιες θετικές επιπτώσεις λόγω μεγαλύτερων περιόδων καλλιέργειας και πιο κατάλληλων συνθηκών καλλιέργειας, αλλά αυτές οι επιπτώσεις θα αντισταθμιστούν από την αύξηση των ακραίων φαινομένων που επηρεάζουν αρνητικά τον τομέα. Ο σκοπός αυτού του άρθρου είναι να αναλύσει πώς η κλιματική αλλαγή επηρεάζει σοβαρά τη γεωργία στην Ευρώπη και να τονίσει πώς οι καινοτόμες πρωτοβουλίες μπορούν να προσφέρουν πρακτικές και βιώσιμες λύσεις για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων.

2. Η επίδραση της κλιματικής αλλαγής στη γεωργία της Ευρώπης

Η γεωργία είναι ένας από τους τομείς που πλήττονται περισσότερο από την κλιματική αλλαγή. Οι αγρότες της Ευρώπης ήδη υποφέρουν από την αύξηση της θερμότητας, της ξηρασίας και των πλημμυρών - οι ίδιες επιπτώσεις που μερικές πράσινες πολιτικές προσπαθούν να αποτρέψουν.

Η κλιματική αλλαγή έχει εντείνει σημαντικά τις ακραίες καιρικές συνθήκες στην Ευρώπη, επηρεάζοντας τη γεωργία. Η αύξηση της θερμοκρασίας και οι ασταθείς βροχοπτώσεις έχουν οδηγήσει σε μείωση της γεωργικής παραγωγής. Για παράδειγμα, η παραγωγή ελαιολάδου στην ΕΕ έφτασε σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα στους 12 μήνες που τελείωσαν τον Ιούνιο του 2023 λόγω της ξηρασίας στους κύριους παραγωγούς της Ευρώπης.

Η υποβάθμιση του εδάφους και η έλλειψη νερού είναι αυξανόμενα προβλήματα. Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος (ΕΕΑ), η παραγωγή καλλιεργειών και κτηνοτροφίας αναμένεται να μειωθεί σημαντικά στη νότια Ευρώπη λόγω των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, που θα μπορούσε να οδηγήσει σε εγκατάλειψη γης.

3. Προκλήσεις για τους αγρότες

Οι αγρότες της Ευρώπης αντιμετωπίζουν πολλαπλές προκλήσεις λόγω της κλιματικής αλλαγής, συμπεριλαμβανομένων των αυξανόμενων εξόδων παραγωγής, της μειωμένης ποιότητας και ποσότητας γεωργικών προϊόντων και της ανάγκης να προσαρμόσουν τις γεωργικές πρακτικές τους στις νέες κλιματικές συνθήκες.

- **Ακραία Καιρικά Φαινόμενα:** Ακραία καιρικά φαινόμενα όπως οι καύσωνες, οι ξηρασίες και οι πλημμύρες προκαλούν σημαντικές οικονομικές απώλειες. Για παράδειγμα, στο πιο ζεστό έτος που έχει καταγραφεί μέχρι σήμερα, οι Ιταλοί αγρότες προειδοποίησαν ότι η ασυνήθιστα ζεστή και ξηρή καιρική συνθήκη κατέστρεψε τις καλλιέργειές τους. Οι ακραίοι καύσωνες έχουν προκαλέσει εκτεταμένες ζημιές στις καλλιέργειες και απώλειες στην κτηνοτροφία.

- Έλλειψη Νερού: Η έλλειψη νερού επηρεάζει ήδη τους αγρότες στις περιοχές της Μεσογείου που είναι επιρρεπείς στην ξηρασία. Η Ιταλία, μία από τις χώρες που πλήττονται περισσότερο, αντιμετώπισε μία από τις πιο σοβαρές ξηρασίες το 2022. Στην Ισπανία, η κυβέρνηση έχει δηλώσει ότι περισσότερο από το ένα πέμπτο της γης κινδυνεύει να γίνει άγονη.
- Παράσιτα και Ασθένειες: Η κλιματική αλλαγή επιδεινώνει επίσης την εμφάνιση νέων παρασίτων και ασθενειών. Για παράδειγμα, οι παραγωγοί ρυζιού στην Ισπανία έχουν δει τις αποδόσεις τους να μειώνονται από έναν μύκητα μετά την απαγόρευση του φυτοφαρμάκου που χρησιμοποιούσαν για την πρόληψή του από την ΕΕ.

4. Προτεινόμενες λύσεις

Δεδομένων των πολλών προκλήσεων που επιβάλλει η κλιματική αλλαγή στη γεωργία της Ευρώπης, έχουν εντοπιστεί και προταθεί διάφορες λύσεις για τη μείωση των επιπτώσεων της και την προσαρμογή των γεωργικών πρακτικών στις νέες κλιματικές συνθήκες. Μερικές από αυτές παρουσιάζονται παρακάτω:

- Βελτιωμένες Γεωργικές Πρακτικές: Σύμφωνα με την έκθεση του ΕΕΑ, είναι κρίσιμο οι μελλοντικές πολιτικές της ΕΕ να διευκολύνουν και να επιταχύνουν τη μετάβαση σε πιο βιώσιμες γεωργικές πρακτικές. Προτείνονται μέτρα προσαρμογής όπως η εισαγωγή καλλιεργειών προσαρμοσμένων στο κλίμα, βελτιωμένες τεχνικές άρδευσης, περιθώρια αγρών και αγροδοασοκομία, διαφοροποίηση καλλιεργειών και γεωργία ακριβείας.
- Υποστηρικτικές Πολιτικές: Η στρατηγική προσαρμογής της ΕΕ είναι ένας βασικός παράγοντας για τις δράσεις προσαρμογής στην Ευρώπη. Η ενσωμάτωση της προσαρμογής σε διάφορες πολιτικές της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ), είναι απαραίτητη. Ωστόσο, η προσαρμογή σε επίπεδο αγρού συχνά δεν υλοποιείται λόγω έλλειψης χρηματοδότησης, πολιτικής υποστήριξης και πρόσβασης σε τεχνική τεχνογνωσία.
- Αναδιάρθρωση του Συστήματος Τροφίμων: Για να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, η Ευρώπη πρέπει να αναδιαρθρώσει το σύστημα τροφίμων της. Αυτό περιλαμβάνει βελτιώσεις στη χρήση λιπασμάτων, τη διαχείριση της κοπριάς, την αποδοτικότητα και την παραγωγικότητα των ζώων μέσω της αναπαραγωγής. Επίσης, απαιτείται αλλαγή στη συμπεριφορά των καταναλωτών, όπως η κατανάλωση λιγότερου κρέατος και η μείωση της σπατάλης τροφίμων.
- Χρηματοδότηση και Υποστήριξη: Η ΕΕ θα πρέπει να δώσει προτεραιότητα στη χρηματοδότηση μέτρων προσαρμογής μέσω της υλοποίησης της ΚΓΠ. Είναι απαραίτητο να βελτιωθεί η αποτελεσματική χρήση των ήδη διαθέσιμων μέτρων προσαρμογής, τα οποία θα βοηθήσουν στη διατήρηση των τοπικών οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας.

5. Συμπεράσματα

Η κλιματική αλλαγή παρουσιάζει σημαντικές προκλήσεις για τη γεωργία στην Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένων των ακραίων καιρικών φαινομένων, της έλλειψης νερού και των νέων παρασίτων και ασθενειών. Ωστόσο, με την υλοποίηση υποστηρικτικών πολιτικών, τη βελτίωση των γεωργικών πρακτικών και την αναδιάρθρωση του συστήματος τροφίμων, είναι δυνατόν να μετριαστούν αυτές οι επιπτώσεις. Η προσαρμογή σε αυτές τις νέες πραγματικότητες είναι κρίσιμη για να διασφαλιστεί ένα βιώσιμο μέλλον για τη γεωργία της Ευρώπης.

6. Πηγές

Abnett, K. (2024, February 14). Explainer: How climate change affects Europe's farmers. Reuters. <https://www.reuters.com/business/environment/how-climate-change-affects-europes-farmers-2024-02-14/>

Climate change threatens future of farming in Europe. (2019). European Environment Agency. <https://www.eea.europa.eu/highlights/climate-change-threatens-future-of>

United Nations. (n.d.). What is climate change?. <https://www.un.org/en/climatechange/what-is-climate-change>

Climate change adaptation in the agriculture sector in Europe. (n.d.). European Environment Agency. <https://www.eea.europa.eu/publications/cc-adaptation-agriculture>

Dimitris, Akritidis., Prodromos, Zanis., Roxanne, Suzette, Lorilla. (2023). Impact of climate change on agro-climatic zones in Europe under different RCPs. doi: 10.5194/egusphere-egu23-1235